

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí

Junior **CYCLE** for teachers

Staidéar Gnó

Leabhrán
Acmhainní

www.jct.ie

Clár Ábhar:

Téarmaíocht na Sraithe Sóisearaí	3
Reasúnaíocht do sonraíocht nua an Staidéir Ghnó	5
Gluais de Théarmaí Gnó	6
Gluais de Bhriathra Gnímh	8
Torthaí Foghlama.....	11
Gníomhaíocht Lionsa.....	15
Crann Cinnteoireachta	16
Aonad Foghlama a Phleanáil ag Úsáid Torthaí Foghlama	17
Naisc a Dhéanamh	18
Forbhreathnú ar Mheasúnú do Staidéar Gnó na Sraithe Sóisearaí	19
Measúnú don PGSS	22
SAMPLA: Plean Roinne Staidéar Gnó na Chéad Bhliana (2016/2017) ...	28
Aonad Foghlama Samplach – ‘Tomhaltachas Eiticiúil’	29
Treochlár Samplach do mhúinteoirí an staidéir ghnó	30
Nótaí	31

Téarmaíocht na Sraithe Sóisearaí

Tasc Measúnaithe (TM)

Is tasc scríofa é an Tasc Measúnaithe a dhéanann scoláirí le linn am ranga, agus nach marcálann an múinteoir ranga, ach a chuirtear chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit le haghaidh a mharcála. Is é an CNCM a shonraíonn ábhar an Taisc Mheasúnaithe agus baineann sé leis na torthaí foghlama ar a mbunaítear an dara Measúnú Rangbhunaithe.

Measúnuithe Rangbhunaithe (MRBnna)

Is é an cur síos is fearr ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe gur ócáidí iad nuair a dhéanann an múinteoir measúnú ar na scoláirí ag úsáid na saintascanna a leagtar amach i sonraíocht an ábhair. Déantar cur síos soiléir ar na tascanna faoi mar a dhéantar ar na critéir don mheasúnú chun tacú le breithiúnas múinteoirí. Tá na critéir le fáil sna Gnéithe Cáilíochta a bhíonn nasctha le gach Measúnú Rangbhunaithe. Cé go bhfuil cosúlacht idir an measúnú foirmitheach a tharlaíonn gach lá sa seomra ranga, i gcás an Mheasúnaithe Rangbhunaithe déantar breith an mhúinteora a thaifead le haghaidh an Athbhreithnithe ar Mheasúnú agus ar Fhoghlaim Ábhair, agus úsáidtear é i dtuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus do scoláirí.

Gnéithe Cáilíochta (Sonraíocht an Staidéar Gnó lth. 21)

Tacaíonn na gnéithe cáilíochta le breithiúnas scoláirí agus múinteoirí ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus is iad na critéir iad a úsáidfídh múinteoirí chun píosaí de shaothar scoláirí a mheas.

Measúnú Foirmitheach (Creat lth. 35-36)

De réir mar a thugtar isteach níos mó measúnú foirmitheach mar ghnáthchuid den teagasc agus den fhoghlaim i seomraí ranga beidh sé sin mar bhonn agus mar thaca ag an tSraith Shóisearach. Sa mheasúnú foirmitheach, bíonn múinteoirí agus scoláirí ag machnamh conas atá an fhoghlaim ag dul chun cinn agus ag cinneadh ar na chéad chéimeanna eile chun torthaí rathúla a chinntiú. Is cuid ríthábhachtach den mheasúnú foirmitheach an t-aiseolas a thugann múinteoirí dá gcuid scoláirí. Trí réimse de ghníomhaíochtaí measúnaithe, cabhraíonn an múinteoir leis an scoláire a aithint an méid atá bainte amach aige agus an áit ar féidir tuilleadh foghlama agus forbartha a dhéanamh. Chun an cineál foghlama a fheictear thuas a éascú, forbróidh ról an mhúinteora agus dinimic na hidirghníomhaíochta idir an múinteoir agus an scoláire. Cuirfidh múinteoirí níos mó béime ar mheasúnú a fhí isteach ina gcuid teagaisc chun gur fearr an mhonatóireacht a dhéanfaidh siad ar dhul chun cinn scoláirí ina gcuid foghlama agus a aithneoidh siad conas is féidir leo cabhrú le scoláirí machnamh ar a gcuid foghlama agus anailís chriticiúil a dhéanamh uirthi.

Próifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (Creat lth. 46)

Tabharfaidh an PGSS aitheantas do ghnóthachtáil trasna na réimsí foghlama uile de réir mar a oireann: Ábhair, Gearrchúrsaí, Folláine, Aonaid Tosaíochta Foghlama, Réimsí eile foghlama. Beidh an PGSS bainteach le agus tuairisceoidh sé ar ghnóthachtáil sna heilimintí measúnaithe uile lena n-áirítear measúnú leanúnach, foirmitheach; Measúnú Rangbhunaithe; agus gráid an CSS a chuimsíonn torthaí ó scrúduithe stat-teistithe agus Tascanna Measúnaithe.

Socrófar ar bhonn náisiúnta leagan amach an PGSS. Cuirfidh an scoil le chéile é agus gheobhaidh scoláirí é san fhómhar i ndiaidh an tríú bliain, nuair a bheidh torthaí uile measúnaithe ón CSS agus ón scoil ar fáil agus deimhnithe.

Intinní Foghlama agus Torthaí Foghlama (Gluais Téarmaí CNCM)

Intinn Foghlama:

Is ráiteas é an intinn foghlama do cheacht nó do shraith ceachtanna, ráiteas a chruthaíonn an múinteoir, a chuireann síos go soiléir ar an rud is mian leis an múinteoir a bheidh ar eolas ag na scoláirí, a thuigfidh siad agus a bheidh siad ábalta a dhéanamh de thoradh na ngníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc.

Toradh Foghlama:

Is ráitis i sonraíochtaí curaclaim iad na Torthaí Foghlama a chuireann síos ar an tuiscint, na scileanna agus na luachanna a ba chóir do scoláirí a bheith ábalta a léiriú i ndiaidh tréimhse foghlama.

Cruinnithe in Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (AFMÁ)(Creat lth.39-40)

I gcruinnithe in Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair, roinnfidh agus pléifidh múinteoirí samplaí dá gcuid measúnuithe ar obair scoláirí agus tiocfaidh siad ar chomhthuiscint ar cháilíocht fhoghlaim scoláirí. Beidh gach cruinniú in Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair sainiúil don ábhar agus díreoidh sé ar Mheasúnú Rangbhunaithe a dhéanann an bliainghrúpa áirithe.

Critéir Ratha (Gluais Téarmaí CNCM)

Tá ceangal idir critéir ratha agus intinní foghlama. Is é an múinteoir agus/nó an scoláire a cheapann iad agus cuireann siad síos ar an gcuma a bheidh ar obair rathúil. Cabhraíonn siad leis an múinteoir agus leis an scoláire breithiúnas a dhéanamh faoi cháilíocht fhoghlaim scoláirí.

Measúnú Suimitheach (Gluais Téarmaí CNCM)

Is rud suimitheach é an measúnú nuair a úsáidtear é chun measúnú a dhéanamh ar fhoghlaim scoláire ag deireadh an phróisis teagaisc nó tréimhse foghlama. Is é is cuspóir dó achoimre a thabhairt ar ghnóthachtáil na scoláirí agus a shocrú cé acu agus cá mhéad a thaispeáin siad tuiscint ar an bhfoghlaim sin trína cur i gcomparáid le critéir ratha chomhaontaithe nó le gnéithe cáilíochta.

Aonad Foghlama

Nascann Aonad Foghlama Torthaí Foghlama a leagann amach go soiléir cad é a ba chóir a bheidh ar eolas ag scoláirí, a thuigfidh siad agus a bheidh siad ábalta a dhéanamh de thoradh na ngníomhaíochtaí foghlama agus teagaisc laistigh den aonad sin.

Réasúnaíocht do Shonraíocht nua an Staidéir Ghnó

Tá daoine óga ag fás aníos i ndomhan domhandaithe agus dinimiciúil. Tiocfaidh deiseanna agus dúshláin úra chun cinn lena linn atá chóir a bheith doshamhlaithe sa lá atá inniu ann. Teicneolaíochtaí éiritheacha, dúshláin chomhshaoil agus shochoíocha, déimeagrafaic, iomaíocht dhomhanda agus éileamh athraitheach tomhaltóirí – is iad sin na nithe a spreagfaidh na hathruithe sin. Cabhraíonn staidéar ar chúrsaí gnó leis an tuiscint, leis na scileanna agus leis na meonta a theastaíonn chun páirt iomlán a ghlacadh i ndomhan idirnasctha a thabhairt don scoláire.

Spreagann an staidéar gnó an scoláire le léirthuisicint níos fearr a fháil don tionchar a bhíonn ag tosca eacnamaíocha agus sóisialta ar a shaol. Cuirtear ar a chumas cinntí eolasacha a dhéanamh, a chuid acmhainní airgeadais a bhainistiú níos fearr agus a bheith solúbtha, cruthaitheach agus fiontraíoch. Cuireann an staidéar gnó feabhas freisin ar a eolas agus ar a thuiscint ar dhea chleachtas gnó agus ar an ngnó mar ghníomhaíocht tháirgiúil.

Cuireann an fhiontraíocht le cáilíocht ár saoil chomhchoitinn agus aonair, agus go minic athraíonn sí an tslí a mbíimid ag obair, i mbun cumarsáide agus ag maireachtáil. Tugann an staidéar gnó feachtas, léargas agus dearcadh dearfach dúinn i leith na fiontraíochta, agus taispeánann sé dúinn an chaoi ar féidir leis feabhas a chur ar ár gcuid earraí, seirbhísí agus institiúidí.

Spreagann an staidéar gnó an scoláire chun scileanna a fhorbairt don fhoghlaim, don obair agus don saol. Cabhraíonn sé le forbairt scileanna smaointeoireachta anailísí agus criticiúla, ag spreagadh an scoláire le bheith go maith ag réiteach fadhbanna. Daingníonn sé forbairt scileanna uimhearthachta, litearthachta agus teicneolaíochta digití an scoláire trí chomhthéacs a sholáthar ón bhfíorshaol inar féidir iad a úsáid.

Fiosraíonn an staidéar gnó an t-idirpleáchas atá ann idir rath eacnamaíochta, folláine shochoíoch agus an comhshaol agus spreagann sé an scoláire chun smaoineamh agus gníomhú mar a bheadh saoránach freagrach agus eiticiúil ann. Tabharfar scileanna bunúsacha, tuiscintí agus tréithe pearsanta dó, a chabhróidh leis dul i ngleic leis an timpeallacht dhinimiciúil ghnó agus a lánacmhainneacht a bhaint amach ina shaol pearsanta agus gairmiúil, anois agus san am atá le teacht.

Snáitheanna

Gluais de Théarmaí Gnó

Is minic a chuireann an téarmaíocht a bhaineann le cúrsaí gnó mearbhall ar dhaoine, toisc go bhféadfadh cúpla sainmhíniú nó léirmhíniú a bheith ag aon fhocal amháin. Cuireadh an ghluais seo i dtoll a chéile chun an téarmaíocht a úsáidtear sa tsonraíocht do staidéar gnó na sraithe sóisearaí a shoiléiriú, chun cabhrú leis an múinteoir agus leis an scoláire an chaoi a léirmhíniú na téarmaí agus a n úsáidtear iad a thuiscint.

Téarma

Léirmhíniú

Acmhainní Eacnamaíocha

Na tosca a úsáidtear chun earraí a tháirgeadh nó chun seirbhísí a sholáthar. Is iad seo na hionchuir a úsáidtear chun rudaí a chruthú nó chun cabhrú le seirbhísí a chur ar fáil lena n áirítear acmhainní daonna agus acmhainní neamhdhaonna, amhail talamh, earraí caipitil, acmhainní airgeadais, agus teicneolaíocht.

Cuideachta

Gnólacht nó fiontar tráchtála.

Domhandú

Próiseas comhtháthaithe idirnáisiúnta a eascraíonn as léargais dhomhanda, táirgí, seirbhísí, smaointe, agus gnéithe eile cultúir a chómhalartú.

Eagraíocht

Grúpa eagraithe daoine a bhfuil sainchuspóir acu, ar nós cuideachta nó roinn rialtais. D'fhéadfadh gur eagraíocht bhrabúis nó eagraíocht neamhbhrabúis í, agus cuimsítear léi rud ó chuideachta bheag atá á reáchtáil ag an úinéir ar nós bialann teaghlaigh, go cuideachta ilnáisiúnta.

Fiontraíocht

Gníomhú ar dheiseanna agus ar smaointe agus iad a athrú ina rudaí luachmhara le haghaidh daoine eile. D'fhéadfadh go mbeadh an rud a chruthaítear luachmhar ó thaobh an airgid, an chultúir nó an tsoil shóisialta de.

Forbairt inbhuanaithe

Forbairt a fhreastalaíonn ar riachtanais an ama i láthair gan cur isteach ar chumas na nglún amach anseo freastal ar a gcuid riachtanas féin. Is próiseas leanúnach treoraithe é ina mbíonn athrú eacnamaíoch, comhshaoil agus sóisialta, athrú a bhfuil sé mar aidhm aige folláine agus leas saoránach a chur chun cinn san am i láthair agus sa todhchaí.

Geilleagar

Córas institiúidí agus eagraíochtaí a bhíonn ag plé le táirgeadh agus le dáileadh earraí agus seirbhísí.

Gnó

Aon ghníomhaíocht tráchtála, tionsclaíochta nó ghairmiúil a dhéanann duine aonair nó grúpa.

Inbhuanaitheacht

Próiseas ina ndéantar na córais shóisialta, eacnamaíochta agus chomhshaoil a bhíonn ag síor idirghníomhú a chothromú ar mhaithe le daoine aonair anois agus san am atá le teacht. Tá trí cholún lánacha inbhuanaitheachta ann: an ghné shóisialta, an ghné chomhshaoil agus an ghné gheilleagrach (daoine, an domhan, agus brabús).

**Teicneolaíocht
Dhigiteach**

Sraith d'uirlisí agus d'acmhainní teicneolaíochta a úsáidtear chun cumarsáid a dhéanamh, agus chun faisnéis a chruthú, a scaipeadh, a stóráil agus a bhainistiú, mar shampla, fóin phóca, aipeanna, táibléid agus ríomhairí.

Timpeallacht ghnó

Na tosca uile, idir inmheánach agus sheachtrach, a imríonn tionchar ar fheidhmiú gnó. Cuimsíonn sí, mar shampla, tomhaltóirí, soláthróirí, comhlachtaí iomaíocha, fiontraithe, feabhsuithe ar chúrsaí teicneolaíochta, dlíthe, gníomhaíochtaí rialtais, agus treochtaí margaidh, sóisialta agus eacnamaíocha.

Tionscnaíocht

Cumas duine, ag gníomhú dó ina aonar nó le daoine eile, chun smaointe a ghiniúint agus a thógáil go cruthaitheach, chun deiseanna nuálaíochta a shainaithint agus iad a thiontú ina ngníomhartha praiticiúla agus spriocdhírthe.

Gluais de Bhriathra Gnímh

Cuireadh an ghluais seo i dtoll a chéile chun na torthaí foghlama a shoiléiriú. Déantar cur síos ar gach briathar gnímh i dtéarmaí na rudaí ba chóir a bheith ar chumas an scoláire ach an toradh foghlama a bhaint amach. Déanfar an ghluais seo a chur ar aon dul leis na focail ordaitheacha a úsáidtear sa mheasúnú.

Briathra gnímh	Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire
Aithin	fíricí, saintréithe nó coincheapa atá riachtanach (ábhartha/oiriúnach) chun cás, imeacht, próiseas nó feiniméan a shainaithint
Anailísigh	staidéar nó scrúdú a dhéanamh ar rud go mion, rud a mhiondealú chun na bunghnéithe nó an bunstruchtúr a nochtadh; codanna agus coibhneasa a shainaithint, agus fianaise a léirmhíniú chun teacht ar chonclúidí
Ceangail	rud a shamhlú le rud eile, cúiseanna a thabhairt
Ceap	nós imeachta nó córas a phleanáil, a chruthú nó a chur le chéile trí mhachnamh domhain a dhéanamh
Cosain	cúiseanna bailí nó fianaise bhailí a thabhairt chun tacú le freagra nó le conclúid
Cuir i bhfeidhm	faisnéis agus/nó eolas agus tuiscint a roghnú agus a úsáid chun cás tugtha nó fíorchúinsí a mhíniú
Cuir i gcrích	rud atá á dhéanamh aige a thabhairt chun críche, rud a chur de go sásúil
Cuir i láthair	smaoineamh a chur chun cinn nó a mholadh; fianaise a thabhairt nó a léiriú; rud a thaispeáint ionas gur féidir le daoine eile é a scrúdú
Cuir le chéile	eolas a fhorbairt i bhfoirm léaráide nó loighce; ní dhéantar é trí fhíricí a thabhairt chun cuimhne ach trí chosúlachtaí nó trí fhaisnéis a úsáid agus a nascadh
Cuir síos	pictiúr nó íomhá mhionsonraithe a fhorbairt ar struchtúr nó ar phróiseas, mar shampla, ag úsáid focal nó léaráidí mar is cuí; plean, ionsamhlú nó mionsamhail a chruthú
Dealaih	an méid a dhéanann rud éagsúil a aithint nó a oibriú amach
Déan	gníomhaíocht a eagrú agus tabhairt fúithi
Déan comparáid	cuntas a thabhairt ar na cosúlachtaí agus/nó ar na difríochtaí idir dhá rud nó cás (nó níos mó), ag tagairt don dá cheann acu/dóibh uile síos tríd
Déan díospóireacht	cur agus cúiteamh faoi ábhar, go háirithe i bplé foirmiúil
Deimhnigh	fianaise a thabhairt chun tacú le fírinne ráitis
Faigh amach	rud a chinntiú nó a dhearbhu go beacht trí thaighde nó trí ríomh
Forbair	dul chun cinn nó feabhsú chun éirí níos aibí, níos forásaí, nó níos casta
Idirdhealaih	na difríochtaí idir dhá choincheap nó dhá rud nó níos mó a dhéanamh soiléir

Iniúch	breathnú, staidéar, nó mionscrúdú córasach a dhéanamh, chun fíricí a chinntiú agus teacht ar chonclúidí nua
Léirmhínigh	eolas agus tuiscint a úsáid chun treochtaí a aithint agus teacht ar chonclúidí ó fhaisnéis a thugtar
Léirthuisicint a bheith ag... do...	brí a aithint, tuiscint phraiticiúil a bheith aige do rud
Luaigh	ráiteas achomair a thabhairt gan mórán argóint tacaíochta nó gan aon argóint tacaíochta
Meas	saintréith, cumas, nó cáilíocht ruda a mheasúnú nó breithiúnas a thabhairt ina thaobh
Meas (cuimhnigh ar...)	cur síos a dhéanamh ar phatrúin i sonraí; eolas agus tuiscint a úsáid chun patrúin a léirmhíniú, tuartha a dhéanamh agus iontaofacht a sheiceáil
Measúnaigh (breithiúnas eiticíúil)	fianaise a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le breithiúnas; srianta fianaise i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna
Measúnaigh (sonraí)	sonraí a bhailiú agus a scrúdú chun breithiúnais agus breithmheas a dhéanamh; cur síos a dhéanamh ar an gcaoi a dtacaíonn nó nach dtacaíonn fianaise le conclúid i bhfiosrúchán nó in iniúchadh; srianta sonraí i gconclúidí a shainaithint; breithiúnais a dhéanamh faoi smaointe, faoi réitigh nó faoi mhodhanna
Mínigh	mionchuntas a thabhairt lena n áirítear fáthanna nó cúiseanna
Mol	plean nó smaoineamh a chur chun tosaigh lena mheas
Mol (comhairligh)	rud a chur chun tosaigh agus é faofa mar rud a bheadh oiriúnach le haghaidh cuspóir airithe
Monatóirigh	breathnú ar dhul chun cinn ruda agus é a sheiceáil thar thréimhse ama; rud a choimeád faoi athbhreithniú córasach
Pléigh	athbhreithniú tomhaiste cothrom a thabhairt a chuimsíonn réimse argóintí, tosca, nó hipitéisí; ba chóir tuairimí nó conclúidí a chur i láthair go soiléir agus tacú leo le fianaise chúí
Rangaigh	rudaí a chur i ngrúpaí bunaithe ar thréithe comónta
Ríomh	teacht ar fhreagra uimhriúil, ag taispeáint na gcéimeanna cuí san oibriú amach
Sainaithin	patrúin, fíricí nó sonraí a aithint; freagra a sholáthar ó roinnt féidearthachtaí; fíoras nó gné shainiúil a aithint agus a lua go hachomair
Scrúdaigh	argóint nó coincheap a mheas ar bhealach a nochtann toimhdí agus coibhneasa na saincheiste
Tabhair le fios	réiteach, hipitéis nó freagra féideartha eile a mholadh

Taispeáin	rud a chruthú nó a dhéanamh soiléir trí réasúnaíocht nó le fianaise, rud a léiriú le samplaí nó le cur i bhfeidhm praiticiúil
Tiontaigh	athrú go foirm eile
Tuar	toradh ionchasach imeachta a thabhairt; imeacht nua a mhíniú bunaithe ar bhreathnuithe nó ar fhaisnéis ag úsáid naisc loighciúla idir míreanna eolais
Tuig	Corpas dea eagraithe eolais a bheith aige agus é sin a chur i bhfeidhm
Ullmhaigh	rud a fháil faoi réir le haghaidh a úsáide nó chun é a chur i láthair
Úsáid	eolas nó rialacha a chur i bhfeidhm chun teoiric a chur i ngníomh

Torthaí Foghlama

Snáithe 1: Airgeadas pearsanta

Díríonn airgeadas pearsanta ar an scoláire a bheith ag forbairt sraith scileanna, eolais agus luachanna a chuireann ar a chumas cinntí eolasacha a dhéanamh chun a chuid acmhainní airgeadais a bhainistiú go héifeachtach agus go freagrach. Sa snáithe seo foghlaimíonn an scoláire faoina chúrsaí airgeadais a bhainistiú, faoi iompar freagrach tomhaltóra agus faoin luach a bhaineann le hacmhainní a úsáid go heiticiúil agus go héifeachtúil chun tairbhe daoine aonair agus na sochaí.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

1.1 Athbhreithniú a dhéanamh ar na hacmhainní pearsanta atá ar fáil dó chun freastal ar a chuid riachtanas agus mianta agus anailís a dhéanamh ar an méid a imríonn sásamh na riachtanas agus na n-éileamh sin tionchar ar dhaoine aonair agus ar an tsochaí

1.2 Foinsí ioncaim agus caiteachais a shainaithint agus a rangú, comparáid a dhéanamh idir na roghanna atá ar fáil chun an bainistiú is fearr a dhéanamh ar acmhainní airgeadais, measúnú a dhéanamh ar na rioscaí a bhaineann le gach rogha acu agus breithiúnais eolasacha agus fhreagracha a dhéanamh

1.3 Saolré airgeadais pearsanta a chur le chéile chun riachtanais airgeadais ag céimeanna difriúla saoil a shainaithint

1.4 Na príomhchánacha agus na príomhtháillí pearsanta a mhíniú agus an tráth agus an chúis a bhféadfaidís a theacht chun cinn a thabhairt le fios

1.5 Cúiseanna a shainaithint chun airgead a choigilt agus a fháil ar iasacht, na cúiseanna sin a cheangal le foinsí cuí airgeadais a aimsiú i ndáil lena gcuspóir, lena gcostais agus lena rioscaí

1.6 Cineálacha cuí árachais a shainaithint le haghaidh riachtanais phearsanta ar leith agus costais, tairbhí agus rioscaí a mheas

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

1.7 Idirdealú a dhéanamh idir a chearta agus a fhreagrachtaí mar thomhaltóir agus léirthuiscint a bheith aige dóibh

1.8 Comparáid a dhéanamh idir na seirbhísí a sholáthraíonn gníomhaireachtaí do thomhaltóirí agus institiúidí airgeadais chun cabhrú agus chun tacú le custaiméirí

1.9 Díospóireacht a dhéanamh faoi na saincheisteanna eiticiúla agus inbhuanaitheachta a eascraíonn as an úsáid a bhaineann sé as earraí agus as seirbhísí agus measúnú a dhéanamh ar an gcaoi a bhféadfadh a iompar mar thomhaltóir cur le forbairt inbhuanaithe

1.10 Plé agus measúnú a dhéanamh ar an gcaoi a n-imríonn domhandú agus forbairtí teicneolaíochta tionchar ar rogha agus ar iompar tomhaltóirí

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 1.11 Duilleog phá a léirmhíniú agus dlíteanas pearsanta cánach de bharr fostaíochta a ríomh
- 1.12 Buiséad a ullmhú agus anailís a dhéanamh air, an staid airgeadais a fháil amach, gníomhartha cuí a mholadh agus an anailís a chur i láthair i bhfoirm táblaí agus graf
- 1.13 Monatóireacht agus ríomh a dhéanamh ar shonraí ioncaim agus caiteachais, an staid airgeadais a fháil amach, gníomhartha cuí a mholadh agus an anailís a chur i láthair i bhfoirm táblaí agus graf

Snáithe 2: Fiontraíocht

Spreagann Fiontraíocht an scoláire chun deiseanna a shainnithint agus iad a thiontú ina ngníomhaíochtaí praiticiúla spriocdhírthe taobh istigh den ghnó agus den tsochaí i gcoitinne trína thuiscint, trína scileanna agus trína luachanna a fhorbairt agus a úsáid. Sa snáithe seo, foghlaimíonn an scoláire faoi bheith fiontraíoch, faoi fheidhmeanna eagraíochta agus faoin timpeallacht ghnó.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 2.1 Cineálacha difriúla fiontair airgeadais, chultúrtha agus shóisialta a shainnithint agus léirithuiscint a bheith aige don ról atá ag gach ceann acu sa tsochaí
- 2.2 Cur síos a dhéanamh ar scileanna agus ar shaintréithe an té atá fiontraíoch agus léirithuiscint a bheith aige do ról an fhiontraí in eagraíocht, sa tsochaí agus sa gheilleagar
- 2.3 Dealú idir fostaíocht, obair agus saorálaíochas, agus gnéithe, tairbhí, luach saothair agus gairmeacha laistigh díobh uile a shainnithint agus cur síos a dhéanamh orthu

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 2.4 Idirdhealú a dhéanamh idir cearta agus freagrachtaí an fhostóra agus an fhostaí ó thaobh seasamh dlíthiúil, sóisialta, comhshaoil agus eiticíúil de
- 2.5 Na tionchair dhearfacha agus dhiúltacha a bhíonn ag eagraíocht ar an bpobal ó thaobh cúrsaí eacnamaíochta, sóisialta agus comhshaoil de a iniúchadh
- 2.6 Tionchar teicneolaíochtaí digiteacha ar eagraíocht a phlé agus díospóireacht a dhéanamh faoin luach saothair agus faoi na costais a bhaineann leo

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

- 2.7 Taighde margaidh a dhéanamh chun deis fiontraíochta a iniúchadh agus anailís a dhéanamh ar thorthaí an taighde, iad a léirmhíniú agus iad a chur in iúl agus úsáid á baint as téarmaíocht agus as léiriúcháin ábhartha
- 2.8 Cumasc margáíochta a cheapadh agus a chur i bhfeidhm chun táirge nó seirbhís nua nó ceann atá ann cheana a chur chun cinn
- 2.9 Plean gnó simplí a fhorbairt do tháirge nó do sheirbhís nua nó do cheann atá ann cheana

2.10 Cáipéisí tábhachtacha gnó a úsáideann eagraíocht ar chúinsí cuntasachta chun a cuid idirbheart a bhainistiú, a chur i gcrích agus a léirmhíniú

2.11 Meas a dhéanamh ar a thábhachtaí is atá sreabhadh airgid eagraíochta a phleanáil, foinsí oiriúnacha maoinithe a mholadh chun caiteachas a bhainistiú agus buiséad a ullmhú

2.12 Cuntas airgid a ullmhú chun monatóireacht a dhéanamh ar ioncam a fuair eagraíocht agus ar íocaíochtaí a rinne sí, measúnú a dhéanamh ar a staid airgeadais agus plean gníomh a mholadh; figiúir a phostáil sna mórleabhair iomchuí agus comhardú trialach a fháil

2.13 Cuntais deiridh a ullmhú chun feidhmíocht airgeadais eagraíochta ag deireadh tréimhse trádála a mheas, anailís agus measúnú a dhéanamh ar a staid airgeadais agus plean gníomh a mholadh

Snáithe 3: Ár ngeilleagar

Cuireann Ár ngeilleagar ar chumas an scoláire an caidreamh dinimiciúil idir cúrsaí eacnamaíochta go háitiúil, go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta a thuiscint. Forbraíonn sé cumas an scoláire chun bun choincheapa eacnamaíochta a shainaithint agus a thuiscint faoi mar a bhaineann siad le hairgeadas pearsanta, le fiontraíocht agus le geilleagar na hÉireann. Sa snáithe seo, foghlaimíonn an scoláire faoi éileamh agus soláthar earraí agus seirbhísí, faoi ról an rialtais i mbainistiú an gheilleagair, agus faoi shaincheistanna eacnamaíochta amhail trádáil, fostaíocht agus ballraíocht na hÉireann san Aontas Eorpach.

GNÉITHE: Mo chuid acmhainní a bhainistiú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.1 Míniú a thabhairt ar an gcaoi a gcaithfidh daoine aonair roghanna a dhéanamh mar gheall ar easpa acmhainní eacnamaíochta; torthaí féideartha na roghanna sin a thuar

3.2 Míniú a thabhairt ar an gcaoi a gcomhoibríonn daoine aonair, eagraíochtaí (eagraíochtaí brabúis agus eagraíochtaí neamhbhrabúis) agus an rialtas le chéile chun acmhainní eacnamaíochta a úsáidtear chun táirgí agus seirbhísí a tháirgeadh a dháileadh

3.3 Measúnú a dhéanamh ar an gcaoi ar féidir le hathruithe ar sholáthar agus éileamh earraí agus seirbhísí i margaí difriúla tionchar a imirt ar phraghsanna

3.4 Dealú idir foinsí difriúla ioncam rialtais agus caiteachas rialtais

GNÉITHE: Cúrsaí gnó a fhiosrú

Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.5 Feidhm na cánach a scrúdú ó thaobh cúrsaí airgeadais, sóisialta, dlíthiúla agus eiticiúla de

3.6 Míniú a thabhairt ar an gcaoi ar féidir le borradh eacnamaíoch tionchar dearfach agus diúltach a imirt ar an tsochaí agus ar an gcomhshaol agus cur chun cinn na forbartha inbhuanaithe a chosaint

3.7 Díospóireacht a dhéanamh ar na himpleachtaí atá le domhandú na trádála, lena n áirítear na tairbhí agus na dúshláin don trádáil idirnáisiúnta

3.8 Plé a dhéanamh ar na tairbhí agus ar na dúshláin, idir eacnamaíoch agus shóisialta, a bhaineann le ballraíocht na hÉireann san Aontas Eorpach

GNÉITHE: Scileanna a úsáid don ghnó

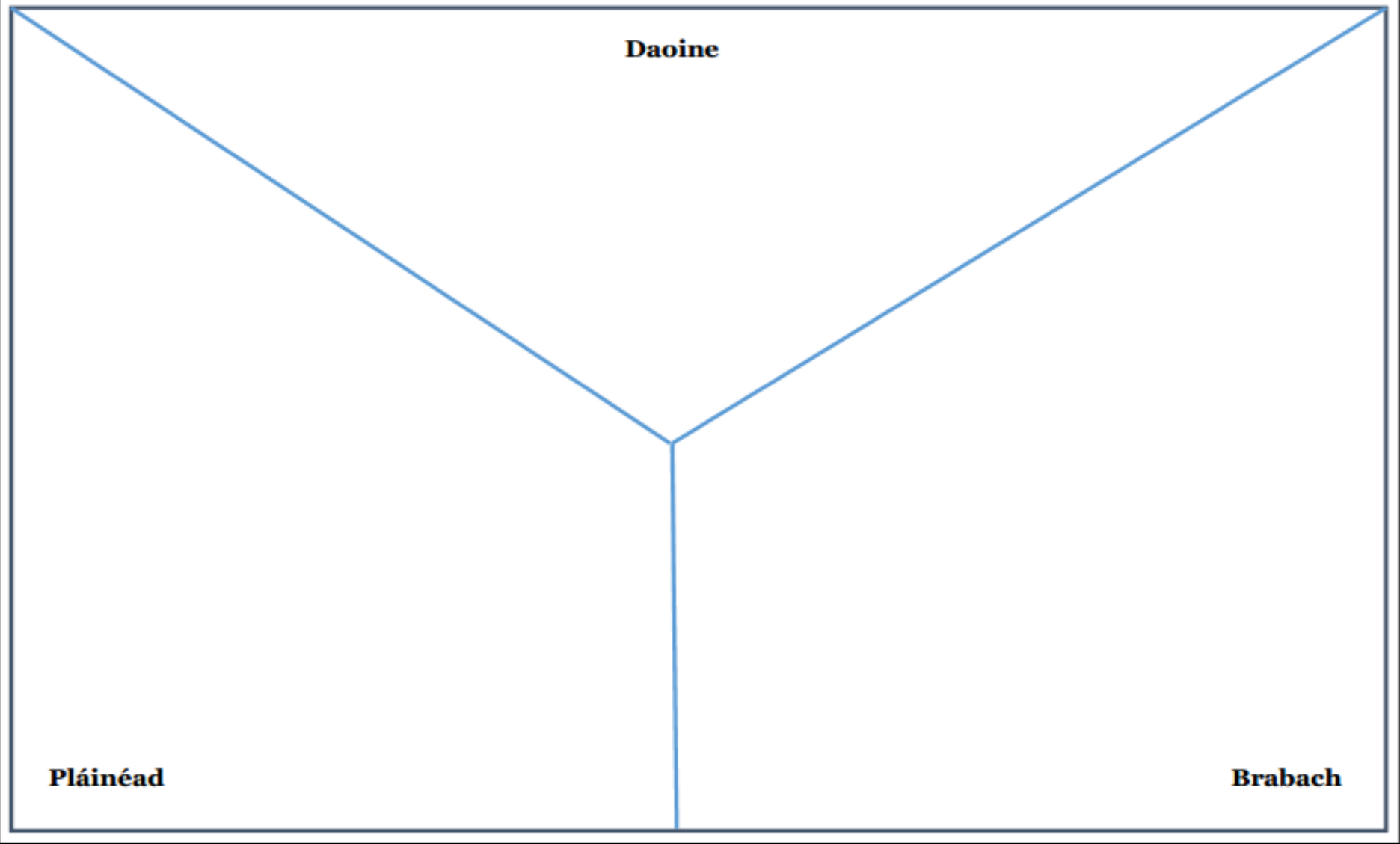
Ba chóir go mbeadh sé ar chumas an scoláire:

3.9 Oiriúnacht táscairí eacnamaíocha a mhíniú amhail boilsciú, rátaí fostaíochta, rátaí úis, borradh eacnamaíoch, ioncam náisiúnta agus fiacha náisiúnta do dhaoine aonair agus don gheilleagar

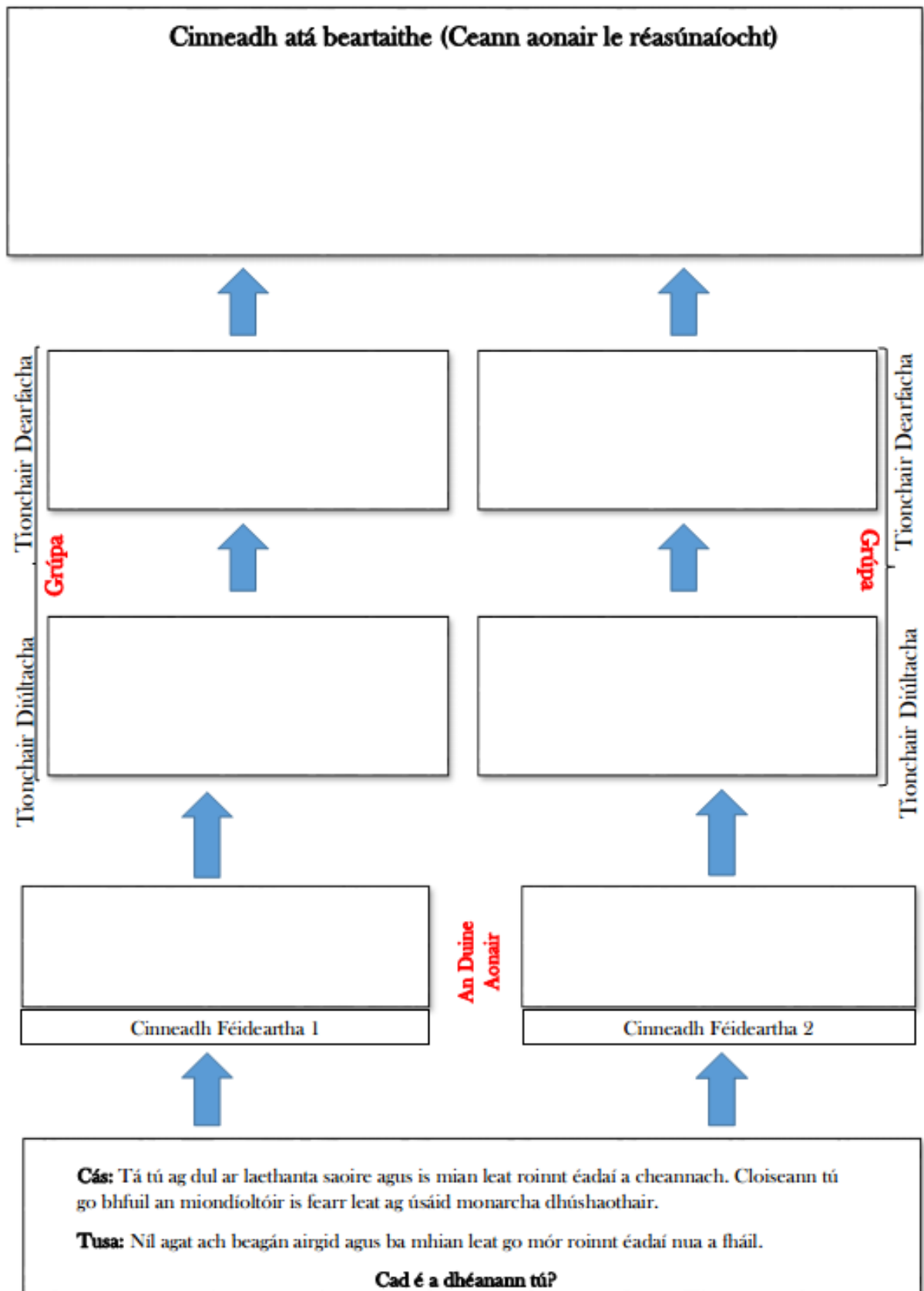
3.10 A chuid eolais, agus faisnéis ó fhoinsí éagsúla meán, a úsáid chun saincheisteanna reatha eacnamaíochta a phlé agus tuairim eolasach a chur i láthair

3.11 Measúnú a dhéanamh ar thairbhí agus ar chostais beartas geilleagrach rialtais, agus iad siúd a bhaineann leas as na tairbhí agus iad siúd a bhíonn thíos leis na costais a mheas

Gníomhaíocht Lionsa (Daoine, Pláinéad, Brabach)

Crann Cinnteoireachta

Aonad Foghlama a Phleanáil Ag Úsáid Torthaí Foghlama

Airgeadas Pearsanta

Fiontraíocht

Ár nGeilleagar

Toradh (Torthaí) Foghlama

Príomh-choincheapa:

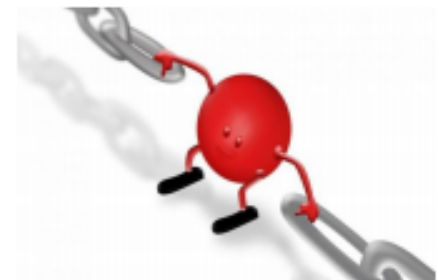
An taitheí foghlama atá pleanáilte:

Measúnacht:

Acmhainní:

Ag Nascadh

Snáithe 1	Uimh.	Torthaí Foghlama	# náic																										
Airgeadas Pearsanta	1.1	Athbheithniú ar acmhainní pearsanta	8	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	
	1.2	Ioncaim agus caitheachas	21	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.3	Saothré airgeadais pearsanta	7	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.4	Príomhchánacha Pearsanta	9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.5	Coigilt agus ionachtaí	14	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.6	Árachas Pearsanta do riaracháin pearsanta	7	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.7	Cearta agus Freagrachtaí Tomhaltóra	6	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.8	Seirbhíneáil Gníomhaireachtaí Tomhaltóra agus Iust. Airgeadais	4	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.9	Ionpar Tomhaltóra - Eitice agus Inbhuanaítheachta	16	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.10	Domhandú, teicneolaíocht agus rogha tomhaltóra	11	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.11	Dúilleog phá agus dlítheamais cínach	10	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.12	Buaidéad	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	1.13	Ioncaim agus Caitheachas / Ráiteas Banc	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
Snáithe 2	Uimh.	Torthaí Foghlama	# náic																										
Fiontraíocht	2.1	Fiontar airgeadais, chaiféirthe agus dhíálaita	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.2	Fiontraíocht agus an Fiontraí	9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.3	Fiontraíocht - Obair - Obair dhéanach	10	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.4	Cearta agus Freagrachtaí an Fiontraí agus an Fiontraí	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.5	Fionchair dhéanacha agus dhíálaita - sagraíocht	9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.6	Teicneolaíocht Dhigiteach - tuairiscí agus costais	5	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.7	Taighde Margaiachta	7	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.8	Cumasc Margaiachta	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.9	Plean Gní	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.10	Dolcmaid Gní	8	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.11	Sreabhadh airgid	9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.12	Lrabhar airgid/nórlabhar/cosmhárú rialach	7	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	2.13	Cuntas Deiridh	6	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
Snáithe 3	Uimh.	Torthaí Foghlama	# náic																										
Ár nGeilleagar	3.1	Rogha & easpa achmairní	14	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.2	Sreabhadh ciorclach ioncaim	18	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.3	Soláthar agus díleamh	13	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.4	Ioncaim agus caitheachas rialtais	18	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.5	Féidh na Cínach	12	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.6	Fionchair barradh eacnamaíoch	14	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.7	Trádáil Domhanda	10	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.8	Ballraíocht san Aontas Eorpach	9	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.9	Táscairí eacnamaíochta	10	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	1.7	1.8	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	2.8	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6
	3.10	Saincheisteanna Beatha Eacnamaíochta		Snáithe 1 - Airgeadas Pearsanta						Snáithe 2 - Fiontraíocht						Snáithe 3 - Ár nGeilleagar													
	3.11	Beartas geilleagraic rialtais		Snáithe 1 - Airgeadas Pearsanta						Snáithe 2 - Fiontraíocht						Snáithe 3 - Ár nGeilleagar													
			Láidrecht an nasc			Láidir						Meán						Níos Laige											

Forbhreathnú ar Mheasúnú do Staidéar Gnó na Sraithe Sóisearaí

Faightear cuntas mion ar mheasúnú sa tSraith Shóisearach sa Chreat don tSraith Shóisearach 2015 atá inrochtana ag <http://www.education.ie/ga/Foilseach%20A1in/Tuarasc%20A1lacha-Beartais/Creat-don-tSraith-Shoisearach-2015.pdf> . Baineadh an t-eolas atá sa leabhrán seo as Sonraíocht do Staidéar Gnó na Sraithe Sóisearaí (2015).

<http://www.curriculumonline.ie/getmedia/34d18c60-118e-48ab-912a-4aa8b40895b3/Staidear-gno-na-sraithe-soisearai.pdf> I seomra ranga Staidéar Gnó na Sraithe Sóisearaí, bainfear úsáid as réimse cuir chuige mheasúnaithe chun cur leis an bhfoghlaim:

- Measúnuithe leanúnacha, lena n-áirítear gnáth-thascanna agus trialacha a dhearann an múinteoir
- Measúnuithe Rangbhunaithe (MRBnna) struchtúrtha d'ábhair a dhéantar sa dara agus sa tríú bliain
- Tasc Measúnaithe scríofa d'ábhair a bheidh bunaithe ar an dara Measúnú Rangbhunaithe agus a chuirfear ar aghaidh chuig an CSS le marcáil i gcuideachta an scrúdaithe stát-teistithe
- Scrúdú stát-teistithe a mheasúnaítear go seachtrach agus a dhéantar ag deireadh an tríú bliain

Measúnú Rangbhunaithe i Staidéar Gnó na SS

Tá dhá Mheasúnú Rangbhunaithe sa Staidéar Gnó. Baineann siad le Torthaí Foghlama a mholtar agus tá siad sceidealaithe ag amanna áirithe i bhféilire na scoile. Tar éis an dara ceann de na measúnuithe seo, déanfaidh scoláirí Tasc Measúnaithe (TM) a chuirtear ar aghaidh chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit, i gcuideachta scríbhinn an scrúdaithe dheiridh. Leagtar amach sa tábla thíos na Measúnuithe Rangbhunaithe don Staidéar Gnó.

Measúnú Rangbhunaithe	Formáid	Amscála
An Gnó á Chur i nGníomh: Tionscnaíocht Nó Eacnamaíocht Nó Láithreoireacht	Tuairisc ghrúpa ar thorthaí taighde i ndiaidh ceithre réimse gníomhaíochta Taighde a dhéanamh, meastóireacht a dhéanamh ar fhaisnéis, pleananna gnímh a cheapadh & torthaí a thuairisciú	Deireadh an dara bliain
Airgeadais: Topaic ghnó nó saincheist a bhaineann le gnó agus a bhfuil tábhacht áitiúil nó phearsanta léi	Láithreoireacht aonair ar na torthaí	Téarma 1 den tríú bliain

Is é an cur síos is fearr ar Mheasúnuithe Rangbhunaithe gur ócáidí iad nuair a dhéanann an múinteoir measúnú ar na scoláirí ag úsáid na saintascanna a leagtar amach i sonraíocht an ábhair. Déantar cur

síos soiléir ar na tascanna faoi mar a dhéantar ar na critéir don mheasúnú chun tacú le breithiúnas múinteoirí. Tá na critéir le fáil sna Gnéithe Cáilíochta a bhíonn nasctha le gach Measúnú Rangbhunaithe. Cé go bhfuil cosúlacht idir an measúnú foirmitheach a tharlaíonn gach lá sa seomra ranga, i gcás an Mheasúnaithe Rangbhunaithe déantar breith an mhúinteora a thaifeadh le haghaidh an Athbhreithnithe ar Mheasúnú agus ar Fhoghlaim Ábhair, agus úsáidtear é i dtuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus do scoláirí. Ní measúnú leanúnach é an Measúnú Rangbhunaithe. Ullmhaíonn scoláirí do na tascanna thar thréimhse ama, ach ní bhíonn torthaí obair baile ná teisteanna a dhéanann scoláirí le linn a ngnáthobair ranga sa chuntas le haghaidh grád deiridh. Is measúnuithe ag Gnáthleibhéal iad na Measúnuithe Rangbhunaithe. Bronnann an múinteoir tuairiscín do gach ceann de na measúnuithe trí thagairt a dhéanamh do na Gnéithe Cáilíochta a thaispeántar sna treoirínte.

Gnéithe Cáilíochta do Mheasúnuithe Rangbhunaithe

Is iad na gnéithe cáilíochta na critéir a úsáidfeadh chun measúnú a dhéanamh ar obair na scoláirí is fearr a oireann do cheann de na Tuairiscíní seo a leanas:

Déanann an téarma **Thar barr** cur síos ar phíosa oibre a léiríonn ar chaighdeán an-ard na gnéithe cáilíochta uile don Mheasúnú Rangbhunaithe. Cé nach bhfuil siad foirfe ar fad, is mó go mór láidreachtaí na hoibre ná a cuid lochtanna, atá an-bheag dáiríre. Is furasta ag an scoláire aghaidh a thabhairt ar mholtaí chun feabhais.

Déanann an téarma **Os cionn na n-ionchas** cur síos ar phíosa oibre a léiríonn go han-mhaith na gnéithe cáilíochta don Mheasúnú Rangbhunaithe. Léiríonn an scoláire go dtuigeann siad go maith cuspóir agus clár agus moltar an obair as a comhsheasmhacht. Is féidir go ndíreodh aiseolas ón múinteoir ar an ngá chun aghaidh a thabhairt ar ghné éigin den obair a bhfuil tuilleadh airde nó scagtha ag teastáil uathu, ach, ar an iomlán is obair ar ardchaighdeán í.

Déanann an téarma **Ag teacht le hionchais** cur síos ar phíosa oibre a léiríonn go maith an chuid is mó de na gnéithe cáilíochta don Mheasúnú Rangbhunaithe. Léiríonn sé tuiscint mhaith den tasc idir lámha agus tá sé saor ó mhórearráidí. D'fhéadfadh aiseolas a thabhairt a dhíreodh ar réimsí a bhfuil níos mó airde nó ceartúcháin ag teastáil iontu, ach go ginearálta tá an obair cumasach agus cruinn.

Déanann an téarma **Ionchais le baint amach fós** cur síos ar phíosa oibre atá píosa maith ó éilimh an Mheasúnaithe Rangbhunaithe agus a chuid gnéithe cáilíochta gaolmhara. Seans go ndearna an scoláire iarracht mhaith, ach níor tuigeadh an tasc go soiléir nó tá easnaimh mhóra ann. Díreoidh an t-aiseolas ar earráidí bunúsacha ar ghá tabhairt fúthu.

An Tasc Measúnaithe

Is tasc scríofa é an Tasc Measúnaithe a dhéanann scoláirí le linn am ranga, nach gceartaíonn an múinteoir ranga, ach a chuirtear ar aghaidh chuig Coimisiún na Scrúduithe Stáit le haghaidh a mharcála. Is é an CNCM a shonraíonn an Tasc Measúnaithe agus baineann sé leis na Torthaí Foghlama ar a bhfuil an dara Measúnú Rangbhunaithe bunaithe. I gcás an Staidéir Ghnó, is é sin an Láithreoireacht. Tugtar sa tábla thíos mionsonraí ar an Tasc Measúnaithe.

Formáid	Ullmhúchán an scoláire	Amscála
An Tasc Measúnaithe Déanann scoláirí tasc sonrach scríoca a chuirtear ar aghaidh chuig an CSS le marcáil	Nasctha leis an Láithreoireacht	I ndiaidh dóibh an dara MRB a dhéanamh (tríú bliain)

An Scrúdú Deiridh

Is ag Leibhéal Comónta a bheidh an scrúdú deiridh. Beidh aon scrúdpháipéar amháin ann. Beidh nasc idir é agus foghlaim scoláirí le linn a dtí bliana agus iad ag dul de na 37 Toradh Foghlama sa tSonraíocht don Staidéar Gnó.

Formáid	Ullmhúchán an scoláire	Amscála
Le linn an mheasúnaithe, beidh ar scoláirí a bheith ag plé le hábhar spreagthach, a léiríú go dtuigeann siad é agus freagraí scríofa a thabhairt ina thaobh	Uasmhéid de 2 uair I mbliain áirithe ar bith is é a bheidh sna Torthaí Foghlama a bheidh le meas sampla de na torthaí ó tháblaí na dTorthaí Foghlama	Ag deireadh an tríú bliain Scrúdú ag Leibhéal Comónta

Cruinnithe in Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (AFMÁ):

- tá príomhról acu maidir le cultúr gairmiúil coláisteach a fhorbairt agus muinín a ardú i dtaobh na mbreithiúnas a dhéanann múinteoirí faoi fheidhmíocht scoláirí.
- cabhraíonn siad chun leanúnachas agus cothrom na Féinne a chinntiú laistigh de scoileanna agus idir scoileanna sa mheasúnú a dhéantar ar fhoghlaim scoláirí.
- cabhraíonn siad le múinteoirí machnamh a dhéanamh ar fhianaise na hoibre agus na straitéisí foghlama agus teagaisc atá taobh thiar den obair sin a chomhroinnt.

Mairfidh cruinniú AFMÁ tuairim ar dhá uair a chloig. Ceadóidh bainistíocht scoileanna dhá uair bhreise do mhúinteoir amháin i ngach ábhar sa scoil chun ullmhú le haghaidh gach cruinniú AFMÁ agus comhordú a dhéanamh air. Sa chás go bhfuil múinteoir i scoil ina aonar in ábhar áirithe, is féidir socrú a dhéanamh go nglacfaidh siad páirt i gcruinniú AFMÁ le scoil eile. Déanfaidh múinteoirí ról an éascaitheora le linn cruinnithe AFMÁ a roinnt ar bhonn uainíochta.

Measúnú do PGSS

Cuimseoidh an measúnú ar an staidéar gnó le haghaidh Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS) dhá Mheasúnú Rangbhunaithe – Gnó á chur i ngníomh agus Cur i láthair– agus measúnú deiridh. Lena chois sin, beidh Tasc Measúnaithe scríofa i gceist leis an dara Measúnú Rangbhunaithe a mharcálfaidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit i dteannta an Mheasúnaithe Deiridh.

Réasúnaíocht do na Measúnuithe Rangbhunaithe sa staidéar gnó

Is ionann na Measúnuithe Rangbhunaithe agus tráth a ndéanann an múinteoir measúnú ar an scoláire sna measúnuithe sonracha a leagtar amach sa tsonraíocht. Tá na Measúnuithe Rangbhunaithe cosúil leis an measúnú foirmitheach a tharlaíonn gach lá i ngach ceacht. Mar sin féin, i gcás na Measúnuithe Rangbhunaithe, breactar síos breithiúnas an mhúinteora ar mhaithe le hathbheithniú ar fhoghlaim agus ar mheasúnú ábhair, agus ar mhaithe le tuairisciú na scoile do thuismitheoirí agus don scoláire.

Beidh dhá Mheasúnú Rangbhunaithe i staidéar gnó na sraithe sóisearaí. Bainfidh na Measúnuithe Rangbhunaithe le hobair an scoláire le linn an dara agus an tríú bliain d’oideachas na sraithe sóisearaí.

Thar thrí bliana na sraithe sóisearaí, tabharfar deiseanna don scoláire chun a fhiosracht agus a spéis sa timpeallacht ghnó a spreagadh. Tá nasc idir na Measúnuithe Rangbhunaithe agus na tosaíochtaí don fhoghlaim agus don teagasc i staidéar gnó. Tabharfaidh na Measúnuithe Rangbhunaithe na deiseanna seo a leanas don scoláire:

- taighde a dhéanamh ar fhaisnéis ag baint úsáid as réimse modhanna
- anailís a dhéanamh ar shonraí agus ar fhianaise chun breithiúnais luachála agus cinntí eolasacha a dhéanamh
- faisnéis a eagrú agus pleanáil go loighciúil
- cumarsáid a dhéanamh go soiléir agus go héifeachtach
- comhoibriú le daoine eile ar thascanna
- machnamh a dhéanamh ar an méid a chuireann sé leis an obair agus ar a chuid foghlama féin.

Trí na Measúnuithe Rangbhunaithe sin, forbróidh an scoláire a chuid eolais, tuisceana, scileanna agus luachanna, agus mar sin de bainfidh sé amach na torthaí foghlama ar fud na snáitheanna.

Measúnú Rangbhunaithe 1: Gnó á chur i ngníomh

Tugann Gnó á chur i ngníomh deis don scoláire tabhairt go gníomhach faoi eispéireas foghlama praiticiúil agus fírinneach a léiríonn gníomhaíochtaí a dhéantar go rialta sa timpeallacht ghnó. Beidh sé ag feidhmiú mar thomhaltóir, mar fhiontraí, mar bhainisteoir agus mar dhuine den lucht déanta cinntí agus é ag pleanáil agus ag déanamh taighde, ag déanamh anailís ar shonraí agus ar fhaisnéis, ag réiteach fadhbanna agus ag déanamh cinntí, ag úsáid teicneolaíocht dhigiteach chun eolas a bhainistiú, agus ag dul i mbun gnímh. Foghlaimeoidh sé faoina chuid acmhainní féin agus faoi shaincheistean a bhfuil tábhacht shóisialta, chultúrtha agus dhomhanda leo, agus déanfaidh sé cinntí eolasacha ina leith. Is bunscileanna riachtanacha iad sin a bheidh ag teastáil le haghaidh an tsaoil, na hoibre agus an bhreisoideachais.

Tugtar trí rogha don scoláire as a roghnóidh sé tionscadal Gnó á chur i ngníomh:

1. Fiontraíocht á cur i ngníomh
2. Eacnamaíocht á cur i ngníomh
3. Airgeadas á chur i ngníomh

Is grúphtionscadal é Gnó á chur i ngníomh. Clúdaíonn sé ceithre réimse gníomhaíochta: taighde a dhéanamh; measúnú a dhéanamh ar fhaisnéis; pleananna gníomhaíochta a fhorbairt; agus torthaí a thuairisciú. Ba chóir don scoláire comhoibriú lena chomhscóláirí chun an tionscadal a chur i gcrích ach ba chóir don mhúinteoir a chinntiú go gcuireann gach scoláire leis sa tionscadal as féin, agus go gcruthaíonn gach duine fianaise chun gnéithe cáilíochta an mheasúnaithe seo a bhaint amach.

Rogha tionscadail	Cur síos
<p>Fiontraíocht á cur i ngníomh</p>	<p>Tugtar deis don scoláire tabhairt faoi ghníomhaíocht tionscnaíochta. Is féidir leis an ngrúpa roghnú ó na cinn seo a leanas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Is féidir leis na scoláirí táirge nó seirbhís a fhorbairt. Féadfaidh siad an táirge nó an tseirbhís a cheapadh nó a chumadh siad féin, toisc go sainaitníonn siad margadh féideartha a bheith aige/aici, nó féadfaidh siad táirge nó seirbhís atá ann cheana a fhorbairt, toisc go sainaitníonn siad go bhféadfaí cur lena m(h)argadh. • Is féidir leis na scoláirí imeacht nó gníomhaíocht tionscnaíochta (brabúis nó neamhbhrabúis) a fhorbairt. Féadann sé a bheith ina imeacht aon uaire nó ina imeacht a eagraítear thar thréimhse ama níos faide. Is féidir tabhairt faoi chun críocha eacnamaíocha, sóisialta nó cultúrtha. <p>Mar chuid den tionscadal seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tabharfaidh an grúpa scoláirí faoi thaighde margaidh chun indéantacht a bhfiontair a mheas • déanfaidh siad measúnú ar thorthaí a dtaighde • forbróidh siad plean gníomhaíochta gnó bunaithe ar thorthaí a dtaighde ina ndéanfar cur síos ar an gcumasc margaióchta atá le cur i bhfeidhm agus ar fhaisnéis airgeadais don fhiontar • soláthróidh siad an táirge, an tseirbhís, an t imeacht nó an ghníomhaíocht tionscnaíochta a roghnaigh siad dá spriocmhargadh, nuair is féidir • déanfaidh siad tairfead ar ionchuir agus ar aschuir an fhiontair • déanfaidh siad moltaí maidir le hinmharthanacht an fhiontair.
<p>Eacnamaíocht á cur i ngníomh</p>	<p>Tugtar deis don scoláire treocht, forbairt, athrú nó beartas eacnamaíochta atá ag imirt tionchar dearfach nó diúltach ar gheilleagar agus ar shochaí na hÉireann a roghnú.</p> <p>Mar chuid den tionscadal seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tabharfaidh an grúpa scoláirí faoi thaighde ar an tsaincheist eacnamaíochta a roghnaíonn siad

	<ul style="list-style-type: none"> • déanfaidh siad measúnú ar thorthaí a dtaighde: cuimseoidh an measúnú eacnamaíoch tairbhí agus costais eacnamaíocha, shóisialta agus chomhshaoil na saincheiste eacnamaíche ar phríomhpháirtithe leasmhara difriúla a shainaithint agus a mheas • taispeánfaidh siad úsáid táscairí eacnamaíocha agus léiriúcháin ghrafacha ábhartha chun tacú lena measúnú ar thorthaí an taighde • forbróidh siad plean gníomhaíochta ina dtugtar breac chuntas ar athruithe ar bheartas eacnamaíoch a d'fhéadfadh a oiread leasa agus is féidir a bhaint as na torthaí eacnamaíocha a d'eascródh as.
<p>Airgeadas á chur i ngníomh</p>	<p>Tugtar deis don scoláire dúshlán airgeadais a bhíonn ag tomhaltóir nó ag eagraíocht (eagraíocht bhrabúis nó eagraíocht neamhbhrabúis) a shainaithint agus taighde a dhéanamh air.</p> <p>Mar chuid den tionscadal seo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iniúchfaidh an grúpa scoláirí a rogha dúshlán airgeadais agus déanfaidh siad taighde air • déanfaidh siad measúnú ar thorthaí a dtaighde: beidh anailís le déanamh sa mheasúnú ar staid airgeadais an tomhaltóra nó na heagraíochta • tabharfaidh siad roinnt cúiseanna le fios go bhfuil an dúshlán airgeadais ann agus sainaitheoidh siad tairbhí agus costais an dúshlán airgeadais do na príomhpháirtithe leasmhara difriúla • tacóidh siad lena gcuid anailíse le léiriúcháin tháblacha agus ghrafacha • rangóidh siad na tionchair dhearfacha agus dhiúltacha ar ioncam agus ar chaiteachas agus/nó ar staid bhrabúis agus chaillteanais tomhaltóra nó eagraíochta agus déanfaidh siad cur síos orthu • forbróidh siad plean gníomhaíochta chun aghaidh a thabhairt ar an dúshlán airgeadais de réir a measúnaithe ar thorthaí an taighde.

FIANAISE AR FHOGHLAIM

Chun an Measúnú Rangbhunaithe a chur i gcrích go sásúil, ní mór don scoláire tuairisc a chur isteach ar thorthaí a chuid taighde agus ar a phlean gníomhaíochta. Is ionann an tuairisc seo a chuirtear isteach agus an fhianaise ar fhoghlaim an scoláire. Ní mór go mbeadh an tuairisc a chuirtear isteach i bhfoirm scríofa a mheasann an múinteoir agus an scoláire a bheith oiriúnach, ag cur chomhthéacs uathúil na scoile agus inniúlachtaí agus ábhair spéise an scoláire aonair san áireamh.

Is é an scoláire a roghnóidh an fhaisnéis is oiriúnaí, iontaofa agus ar ardchaighdeán dar leis le cur san áireamh mar fhianaise ar an tionscadal críochnaithe. Cuirfear an measúnú seo i gcrích i dtreo dheireadh bhliain a dó.

Measúnú Rangbhunaithe 2: Cur i láthair

Tá dhá thosaíocht ag baint leis an Measúnú Rangbhunaithe seo: deis a thabhairt don scoláire a chuid eolais, scileanna agus tuisceana a chur i bhfeidhm i suíomhanna difriúla ón bhfíorshaol, agus a chuid scileanna cumarsáide a fhorbairt. Le linn an Mheasúnaithe Rangbhunaithe seo cuirfidh an scoláire ábhar a d'fhoghlaim sé sa chúrsa i bhfeidhm ina shaol laethúil agus i saol na hoibre, nascfaidh sé smaointe teoiriciúla le comhthéacsanna praiticiúla agus tosóidh sé ag forbairt scileanna machnaimh. Tá sé i gceist leis an Measúnú Rangbhunaithe seo go mbeidh níos mó plé dearfach idir an scoláire agus an múinteoir ar ábhair spéise a bhaineann le cúrsaí gnó le linn na dtrí bliana staidéir. Éilítear sa Mheasúnú Rangbhunaithe seo ar an scoláire ábhar a bhaineann le cúrsaí gnó a iniúchadh agus é a chur i láthair. D'fhéadfadh go mbeadh baint dhíreach ag an ábhar a roghnaítear le sain inneachar de chuid an chúrsa nó d'fhéadfadh an scoláire rogha a dhéanamh staidéar a dhéanamh ar shaincheist a bhfuil tábhacht phearsanta nó áitiúil léi, ar an gcuntar go mbaineann sí leis an timpeallacht ghnó. D'fhonn an Measúnú Rangbhunaithe seo a chur i gcrích, beidh ar an scoláire:

- tabhairt faoi bhuntaighde chun níos mó a fhoghlaim faoin ábhar
- a spéis san ábhar a mhíniú
- measúnú a dhéanamh ar an méid a d'fhoghlaim sé faoin timpeallacht ghnó de thoradh a iniúchta
- machnamh a dhéanamh ar an léargas difriúil atá aige ar an domhan agus ar an gcaoi ar athraigh a iompar i ndiaidh dó dul i ngleic leis an ábhar
- forbairt a chuid scileanna cumarsáide a thaispeáint trí chur i láthair a dhéanamh.

Ní féidir leis an scoláire cur i láthair a dhéanamh ar a Mheasúnú Rangbhunaithe don Ghnó á chur i ngníomh.

Is tionscadal do dhuine aonair é an Cur i láthair. Cuimsíonn sé trí réimse gníomhaíochta: iniúchadh, machnamh ar fhoghlaim agus cumarsáid. Is féidir leis an scoláire comhoibriú lena chomhscóláirí nuair atá faisnéis ábhartha á bailiú ach ba chóir don mhúinteoir a chinntiú go bhfuil gach scoláire ábalta fianaise a sholáthar ina aonar chun gnéithe cáilíochta an mheasúnaithe seo a chomhlíonadh.

FIANAISE AR FHOGHLAIM

Ionas go n'éireodh leis an scoláire an Measúnú Rangbhunaithe a chríochnú go sásúil, ní mór dó fianaise a thaispeáint ar a chuid oibre trí chur i láthair aonair. Is féidir leis an scoláire réimse d'ábhair agus d'uirlisí difriúla tacaíochta a úsáid le linn a chuir i láthair amhail teicneolaíocht dhigiteach, póstaer, léiriúcháin ghrafacha, cuntais airgeadais, ceisteanna agallaimh nó clárscéalta, ag cur chomhthéacs uathúil na scoile agus inniúlachtaí agus ábhair spéise an scoláire aonair san áireamh. Cuirfear an cur i láthair i gcrích i dtéarma a haon de bhliain a trí.

Na gnéithe cáilíochta

Tacaíonn na gnéithe cáilíochta le breithiúnas an scoláire agus an mhúinteora ar na Measúnuithe Rangbhunaithe agus is iad na critéir iad a úsáidfidh an múinteoir chun píosaí oibre an scoláire a mheas.

Cuirfidh gach scoláire an dá Mheasúnú Rangbhunaithe (MRB) i gcrích.

MRB	An measúnú a chur i gcrích	Cruinniú AFMÁ
Gnó á chur i ngníomh	I dtreo dheireadh an dara bliain	Cruinniú athbhreithnithe amháin
Cur i láthair	Deireadh an chéad téarma sa tríú bliain	Cruinniú athbhreithnithe amháin

Na Measúnuithe Rangbhunaithe a mheas

Beidh ábhar níos mionsonraithe ar fáil i sonraíocht agus i dtreoirínthe measúnaithe ar leith maidir leis an measúnú ar an tuairisciú i staidéar gnó na sraithe sóisearaí, ina leagfar amach teoracha ar na socruithe praiticiúla a bhainfidh le measúnú na Measúnuithe Rangbhunaithe. Cuimseoidh sé sin, mar shampla, an fad agus na leaganacha amach a mholtar le haghaidh píosaí oibre an scoláire, agus tacaíocht i dtaca le breithiúnas ‘ar an iomlán’ a úsáid i ndáil leis na gnéithe cáilíochta. Beidh ábhar cuimsitheach acmhainne i bhFoireann Uirlisí don Mheasúnú CNCM freisin le húsáid agus le tagairt dó i measúnú leanúnach ranga ar staidéar gnó na sraithe sóisearaí, agus lena chois sin tabharfar mionchuntas ar an bpróiseas a bhaineann leis an Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair.

An Tasc Measúnachta

Cuireann an scoláire Tasc Measúnachta foirmiúil scríofa i gcrích atá le cur faoi bhráid Choimisiún na Scrúduithe Stáit lena mharcáil i dteannta an scrúdaithe deiridh don staidéar gnó. Tá naisc ag an Tasc Measúnachta le tosaíochtaí an Chuir i láthair, a thugann an deis don scoláire a chuid eolais, scileanna agus tuisceana a chur i bhfeidhm i suíomhanna ón bhfíorshaol agus a chuid scileanna cumarsáide a fhorbairt. Tagann an t eolas agus na scileanna a fhorbraíonn an scoláire le linn an Mheasúnaithe Rangbhunaithe chun cinn as an bhfeasacht níos fearr a bhíonn aige ar dhinimic na timpeallachta gnó. Déanfar measúnú sa Tasc Measúnachta ar ghnéithe éagsúla d’fhoghlaim an scoláire, lena n áirítear:

- a chumas chun measúnú a dhéanamh ar eolas nó ar thuiscint nua a tháinig chun cinn trína thaithí ar an gCur i láthair
- a chumas chun machnamh a dhéanamh ar na scileanna a d’fhorbair sé, agus chun iad a úsáid i suíomhanna nach bhfuil mórán cleachtaidh aige orthu
- a chumas chun machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar athraigh a chóras luachanna trína thaithí ar an gCur i láthair.

CLEACHTAIS MHEASÚNAITHE CHUIMSITHEACHA

Tá lamháil sa tsonraíocht seo le haghaidh cleachtais mheasúnaithe chuimsitheacha, mar chuid de mheasúnú leanúnach nó mar Mheasúnuithe Rangbhunaithe. Sa chás go meastar i scoil go bhfuil sainriachtanas fisiciúil nó foghlama ag scoláire, is féidir oiriúntais réasúnta a chur i bhfeidhm chun tionchar an mhíchumais ar fheidhmiú an scoláire i Measúnuithe Rangbhunaithe a laghdú, a oiread agus is féidir. Ba chóir go mbeadh na hoiriúntais, m.sh. an tacaíocht a thugann Cúntóir Riachtanas Speisialta nó tacaíocht teicneolaíochtaí cúntacha, ag teacht leis na socrúithe a chuir an scoil i bhfeidhm chun tacú le foghlaim an scoláire i rith na scoilbhliana.

An scrúdú deiridh

Beidh scrúdpháipéar amháin ann ag leibhéal comónta, a shocróidh Coimisiún na Scrúduithe Stáit. Ní mhairfidh an scrúdú níos faide ná dhá uair an chloig agus beidh sé ar siúl ag deireadh an tríú bliain. Le linn an mheasúnaithe sin, iarrfar ar an scoláire dul i ngleic le hábhar spreagtha, a thaispeáint go dtuigeann sé é, agus freagraí scríofa a thabhairt ina thaobh. I mbliain áirithe ar bith, is éard a bheidh sna torthaí foghlama atá le measúnú sampla de na torthaí ábhartha ó tháblaí na dtorthaí foghlama.

SAMPLA: Plean Roinne Staidéar Gnó na Chéad Bhliana (2016/2017)

Lúnasa – Lárthéarma	Samhain – Nollaig	Eanáir – Lárthéarma	Feabhra - Cáisc	Cáisc – Samhradh
Tuairim is 8.5 seachtaine	Tuairim is 7 seachtaine	Tuairim is 6 seachtaine	Tuairim is 6 seachtaine	Tuairim is 6 seachtaine
Aonad Foghlama 1 <i>“Acmhainní”</i>	Aonad Foghlama 3 <i>“Ioncam agus Caiteachas a Phleanáil”</i>	Aonad Foghlama 4 <i>“Tomhaltóireacht Eiticiúil agus Dhomhanda”</i>	Aonad Foghlama 5 <i>“Fiontraíocht”</i>	Aonad Foghlama 7 <i>“Soláthar agus Éileamh”</i>
Torthaí Foghlama Ár nGeilleagar: 3.2 Airgeadas Pearsanta: 1.1 Airgeadas Pearsanta: 1.3	Torthaí Foghlama Airgeadas Pearsanta: 1.2 Airgeadas Pearsanta: 1.11 Airgeadas Pearsanta: 1.12	Torthaí Foghlama Airgeadas Pearsanta: 1.9 Airgeadas Pearsanta: 1.10	Torthaí Foghlama Tionscnaíocht: 2.1 Tionscnaíocht: 2.2	Torthaí Foghlama Ár nGeilleagar: 3.3
Aonad Foghlama 2 <i>“A Bheith i do Thomhaltóir”</i>			Aonad Foghlama 6 <i>“Ganntanas agus Rogha”</i>	
Torthaí Foghlama Airgeadas Pearsanta: 1.7 Airgeadas Pearsanta: 1.8			Torthaí Foghlama Ár nGeilleagar: 3.1	

Aonad Foghlama Samplach – Tomhaltóireacht Eiticiúil agus Dhomhanda

Príomhchoincheapa

Eitic agus Inbhuanaitheacht;
tionchar an tomhaltóra aonair; agus
éifeacht domhandú ar rogha agus ar
iompar an tomhaltóra

Torthaí Foghlama:

Airgeadas Pearsanta: 1.9

Airgeadas Pearsanta: 1.10

Eispéiris Foghlama:

1.9 - (Grúpa) Réamheolas a thabhairt chun cuimhne i dtaca le hEitic agus le hInbhuanaitheacht – ár dtuiscint a fhorbairt

1.9 / 1.10 - (Mar dhaoine aonair & mar ghrúpa) Cás ar Chinneadh Eiticiúil ina n-úsáidtear samhail oiriúnaithe den chrann cinnteoireachta

1.9 / 1.10 - (Grúpa) Díospóireacht Siúil ina bhfiosraítear tionchar eiticiúil agus inbhuanaitheachta roghanna an duine aonair

1.9 - (Ar bhonn grúpa & aonair) Foghlaim chás-bhunaithe – inbhuanaitheacht

1.10 - (Ar bhonn grúpa le comhpháirteanna aonair) Tionscadal Taighde – Forbairtí i gcúrsaí teicneolaíochta & an tomhaltóir – láithreoireacht ar an obair

Measúnú:

1.9 - (Grúpa) Leidcheistiúchán chun réamheolas a thabhairt chun cuimhne

1.9 / 1.10 - (Mar dhaoine aonair & mar ghrúpa) Breathnú ar ghrúp-phlé agus cinnítí a cheistiú, réasúnaíocht agus tuairimí a lorg, ceistiúchán agus piarmheasúnú (dúshlán a thabhairt i dtaca le seasamh a chéile) le linn díospóireacht siúil

1.9 - (Ar bhonn grúpa & aonair) Ceistiúchán agus plé maidir leis an gcás staidéar

1.10 - (Ar bhonn grúpa le comhpháirteanna aonair) Critéir Ratha don tionscadal taighde a chomhrtoinnt, féinmheasúnú agus aiseolas leanúnach a thabhairt. Torthaí a chur i láthair grúpaí trí ghníomhaíocht míreanna mearaí.

Acmhainní Féideartha:

<https://youtu.be/i-7u7Y52sPM> Fiseán 1 don chrann cinnteoireachta

<https://youtu.be/2ANaj8atgos> Fiseán 2 don chrann cinnteoireachta

https://youtu.be/Gn7IoT_WSRA ('Containerisation cartoon' - forbairt margaí domhanda)

<https://youtu.be/B5NiTNochjo> (Fiseán maidir le inbhuanaitheacht)

<http://www.crokepark.ie/stadium/sustainability> Cás Staidéar Inbhuanaitheacht

<http://www.sustainability.com/case-studies>

http://www.jct.ie/wholeschool/cpdsupports_strategies_for_teaching.php

<https://prezi.com/> -Prezi

<https://www.jct.ie> – An Crann Cinnteoireachta

<http://www.irishtimes.com/life-and-style/fashion/a-slow-revival-is-ethical-clothing-coming-back-into-fashion-1.1651132>

<http://www.irishexaminer.com/breakingnews/world/dont-panic-but-the-world-may-be-heading-for-a-chocolate-deficit-720446.html>

Treochlár Samplach do Mhúinteoirí Staidéar Gnó

Earrach 2016

- Lá a hAon den FGL : Seisiún Eolais ar Shonraíocht an Staidéir Ghnó
- Faigheann gach múinteoir Staidéar Gnó lá iomlán amháin FGL

Earrach-Samhradh
2016

- Roinnt de na straitéisí a thriail le do ghrúpaí reatha ranga
- Measúnú foirmitheach a bheith ina chuid de do theagasc
- Tosú a thiomsú le chéile bailiúchán d'acmhainní úsáideacha

Leanúnach

- Tú féin a chur ar an eolas maidir le Sonraíocht an Staidéir Ghnó
- Tosú a smaoineamh ar ghnólachtaí áitiúla agus ar cheisteanna a bhaine ann le cúrsaí gnó is féidir a úsáid sa teagasc
- D'aiseolas agus do smaointe a roinnt le do chuid comhghleacaithe

Bealtaine2016/Lúnasa
2016

- Mar roinn, meabhrú a dhéanamh ar na torthaí foghlama is mian libh a theagasc in 2016 -2017
- Pleanáil le haghaidh an tairbhe is mó is féidir a bhaint as an 8 n-uaire d'am pleanála in 2016-2017
- Cinnté a dhéanamh de go mbíonn múinteoirí nua cláraithe leis an SSM le haghaidh Lá 2 den FGL, Fómhar 2016

Leanúnach

- Aonaid shamplacha foghlama a fhorbairt agus a roinnt le bhuir gcomhghleacaithe
- Aonaid foghlama a chomhcheangal le plean téarma a dhéanamh

Nótaí

Sonraí teagmhála

Oifig Riaracháin:

Ionad Oid. Mhuineacháin,
Bóthar Ard Mhacha,
Muineachán.

www.metc.ie

Oifig an Stiúrthóra:

BOOLM,
Sráid an tSéipéil,
Dún Dealgan

Le haghaidh gach fiosrúcháin, déantar teagmháil le:

info@jct.ie

Lean muid ar Twitter

@JCforTeachers

www.jct.ie

www.juniorcycle.ie

www.ncca.ie

www.curriculumonline.ie

www.schoolself-evaluation.ie